בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 70

פרשת שמות

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

איך אפשר להיות כמשה רבנו?

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בפרשתנו חלה תפנית מפתיעה ביחס של המצרים אל עם ישראל, ומתחילים לגזור גזירות קשות על עם ישראל, וכך מתארת זאת הגמרא במסכת סוטה (יא ע"א):

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל - תנא: הוא התחיל בעצה תחילה, לפיכך לקה תחילה; הוא התחיל בעצה תחילה, דכתיב: ויאמר אל עמו; לפיכך לקה תחילה, כדכתיב: ובכה ובעמך ובכל עבדיך. הבה נתחכמה לו - להם מיבעי ליה! א"ר חמא ברבי חנינא: באו ונחכם למושיען של ישראל, במה נדונם? נדונם באש, כתיב כי הנה ה' באש יבא, וכתיב: כי באש ה' נשפט וגו'! בחרב, כתיב: [ובחרבו את כל בשר]! אלא בואו ונדונם במים, שכבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם, שנאמר: כי מי נח זאת לי וגו', והן אינן יודעין שעל כל העולם כולו אינו מביא, אבל על אומה אחת הוא מביא; אי נמי, הוא אינו מביא, אבל הן באין ונופלין בתוכו, וכן הוא אומר: ומצרים נסים לקראתו. והיינו דא"ר אלעזר, מאי דכתיב: כי בדבר אשר זדו עליהם? בקדירה שבישלו בה נתבשלו. מאי משמע דהאי זדו לישנא דקדירה הוא? דכתיב: ויזד יעקב נזיד. א"ר חייא בר אבא א"ר סימאי, שלשה היו באותה עצה: בלעם, ואיוב, ויתרו, בלעם שיעץ - נהרג, איוב ששתק - נידון ביסורין, יתרו שברח - זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית, שנאמר: ומשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הַקִּנִים הבאים מחמת אבי בית רכב, וכתיב: ובני קיני חתן משה וגו'.

יש לנו לשים לב לשלושת היועצים – בלעם, איוב ויתרו. הגמרא אומרת שכל אחד קיבל את העונש הראוי לו – בלעם שיעץ – נהרג, זה מובן, הוא גרם למוות בעם ישראל וכך גם היה עונשו. אבל איוב ששתק, מדוע קיבל יסורים? וכן יתרו שברח מדוע שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית?

הגרי"ז מתרץ בפשטות על הגמרא שם שיש כאן מידה כנגד מידה. הסיבה שאיוב שתק זה לא בגלל שהוא לא רצה למחות, אלא הוא שתק כי הוא חשב שלא יועילו הדברים שלו ולכן הוא נענש ביסורים שגרמו לו לצעוק – להראות לו שגם אם לא מועיל האדם צריך לצעוק. ואילו יתרו שברח הוא בעצם עזב את כל טוב ארץ מצרים אשר היה לפניו והכל בשביל טובתן של ישראל, והוא הפסיד חצרות מלכים כי היה מיועצי פרעה, לכן זכה שבניו יהיה חשובים בעם ישראל וישבו בלשכת הגזית (כנראה

<< המשך הדבר תורה בעמוד האחרון>>

דברים במחשבה
להסיר את רשמי הלילה

פתרון החידה הקודמת
המקור לשלוש פסיעות

החידה השבועית
מהו המקור לשלוש פסיעות

להסיר את רשמי הלילה המשך משבוע הבא

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

התמודדות זאת תבוא לידי ביטוי, במעין תחושת כבידות קשה אשר תקשה על האדם לגשת אל עבודת בוראו, ולהמשיך בעשייה רוחנית ענפה. בשעות הבוקר יהא עליו "להתגבר כארי לעבודת בוראו", ולהתאזר בנחישות אדירה על מנת לגשת אל עבודת הקודש, ולצבוע בצבעה המיוחד את עבודת יומו.

לעיתים רבות יכולים אנו למצוא את עצמנו בסיטואציה הבאה: אנו הולכים לישון לאחר יום עמוס בעשייה רוחנית. אנו מרגישים שאנו בשיאו של תהליך מופלא, ומלאים במוטיבציה אדירה להמשיך את התהליך בכל כוחנו. מתוך תחושה זו אנו ניגשים לשינה הערבה. אולם כאשר אנו מתעוררים, כל המוטיבציה שעטפה את עולמנו, נראית כדמיונות רחוקים שאינם עוד בוערים בנו. אנו מרגישים מעין כבידות רוחנית אדירה שמקשה עלינו להמשיך את התהליכים שלפני שעות ספורות גמרנו בליבנו להמשיך בכל כוחנו.

לאור מה שאמרנו עד כה, הדברים ברורים לחלוטין. שעות השינה, בהם הגוף התעצם בחומריותו הכבידו עלינו עד מאד, ו"כהינדוף עשן" הפיחה השינה את תחושת ההתעלות שהחייתה את עולמנו בלילה הקודם.

התפילה כאיזון לשינה:

לאור הדברים האמורים עד כה, מתעוררת השלכה כואבת: הטבע החומרי של עולמנו שמחייב אותנו לישון כראוי, מוביל אותנו בהכרח לירידה רוחנית שנדמית למשקולת חומרית כבידה התלויה על רגלינו ומורידה אותנו מטה.

אלא שאנו סמוכים ובטוחים שאכן ישנו פתרון אלוקי עבור 'בעיה' זאת. נמשיך ונעיין בדבריו של הרב:

והנה ההבדל בין פעולת התורה לפעולת התפילה על האדם, שהתורה מרוממת את שכל האדם וממילא מזדקק הגוף. אבל התפילה בעיקרה, תעודתה לרומם את הכוח המדמה שהוא כח הגוף, והוא מכוון מאד לרומם רצון הגוף לדברים נשגבים וקדושים, ע"כ ראוי להתאוות שתהי' התפילה סמוך למטתו, כדי לתקן מיד בתפילה את החסר בגוף טבע השינה. ומפני שעיקר התפילה הבא לתקן קדושת הגוף, משו"ה נקראת חיי שעה.

ישנן שתי פעולות שמטרתם לרומם את עולמו הגופני של האדם, ולאזן את חומריותו המעיבה באופן שלא תוריד את האדם תדיר אל מעבה החומר הגס. האחת היא 'פעולה עקיפה', שאחת מהשלכותיה האפשריות היא התרוממותו של עולמנו הגופני, ואילו השנייה היא 'פעולה ישירה', שבאופן ישיר וממוקד מרוממת את הגוף מחומריותו ומאזנת את השפעותיו.

הפעולה ה'עקיפה' היא לימוד התורה. בלימוד התורה אנו נחשפים אל מחוזות קודש נעלמים אשר אינם שייכים אל מגבלות החומר. מעצם העיסוק בהם, אנו זוכים לרומם את שכלנו ולהפוך אותו לרוחני יותר. וממילא ככל שהשכל מזוכך יותר ועליון יותר הוא יכול אט אט גם להשפיע על הגוף כראוי. אלא שדרך זו, על אף עליונותה הבלתי מעורערת, היא איטית מאד, וייתכן שיחלוף זמן רב עד שאכן היא תתחיל לתת את אותותיה על הגוף. וכפי שכותב הרב זצ"ל במקום אחר (אורות הקודש, א', א') :

חכמת הקודש היא נעלה מכל חכמה, בזה, שהיא מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת בה.

מתוך כך אנו מגיעים להכרחיותה של הדרך השנייה, 'הפעולה הישירה'- על עולמנו הגופני. פעולה זו היא מלאכת התפילה. מטרתה של התפילה היא לפעול על עולמו הגופני של האדם באופן ישיר, ולהנכיח את הצד הרוחני השרוי בתוכנו פנימה, בעוצמה רבה בתוך המרחב החומרי. במקום אחר הרב מרחיב על אופן זה של השפעת התפילה על האדם (עולת ראי"ה, עמ' יא') :

הנשמה היא תמיד מתפללת. היא עפה ומתרפקת על דודה בלא שום הפסק כלל, אלא שבשעת התפילה המעשית הרי התפילה הנשמתית התדירה מתגלה בפועל. וזהו עידונה ועינוגה, הדרה ותפארתה של התפילה שהיא מתדמה לשושנה הפותחת את עליה הנאים לקראת הטל או נוכח קרני השמש המופיעות עליה באורה,

בשעת התפילה, אנו נפגשים עם רצונה הפנימי והכמוס של נשמתנו, שהיא "תמיד מתפללת". הנשמה שלנו שייכת למרחבים אין-סופיים, והיא חיה את עולמם תדיר בכל רגע נתון. אולם, מעטה החומר הגופני שמעיב עליה, לא תמיד נותן לה להשפיע את אורה על הגוף. אולם בשעת התפילה, אורה של הנשמה,

רצונותיה ומאווייה מתגלות בפועל גם על הגוף. הן מקדשות אותו ומנקות את רשמי החומריות הגסה שלו.

ממילא מובן, שהתפילה היא היא הפתרון המידי להשפעת השינה על האדם. הנשמה האלוקית שהתעצמה בלילה, מתגלית ומאירה את הגוף באורה הזך בשעת התפילה. מסיבה זו, אבא בנימין מסר את נפשו כל ימיו להסמיך את התפילה כמה שאפשר להתעוררות משנתו. הוא הבין שעליו לנקות כמה שיותר מהר את הרשמים החומריים של השינה, ולהמשיך את מהלך עבודת הקודש של חייו.

במידה ואנו משהים לזמן מה את העיסוק בתפילה ופונים לעסקינו החומריים, אנו מעצמים אף בקומנו משנתינו את הגופניות שהתעצמה בקרבנו בשעת השינה.

מה המקור לשלוש פסיעות:

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

מהר"י אבוהב בשם ארחות חיים- שאלו הפסיעות צריך שיהיו עקב בצד גודל, וגודל בצד עקב ככהנים, ועוד לשם (א"ח סי' כז) טעם לשלש פסיעות שלאחר התפילה כנגד שלשה מילין שרחקו ישראל מהר סיני בשעת מתן תורה,

ועוד נמצא בהגדה שמשה רבינו ע"ה נכנס בחושך ענן וערפל לפני הקדוש ברוך הוא וכשיצא יצא מאלו השלשה ולכך אנו עושים שלש פסיעות.

ושיבולי הלקט כתב בשם הגאונים שטעם לשלש פסיעות מפני שכשאדם עומד בתפילה עומד במקום קדושה ושכינה למעלה מראשו וכיון שנפטר מתפילתו צריך לפסוע שלש פסיעות לאחוריו, כדי שיצא ממקום קדושה, ויעמוד במקום חול, וראיה לדבר שכן הוא כיון שחוזרים לאחוריהם שלש פסיעות נותנים שלום זה לזה כלומר עד עכשיו היינו במקום קדוש ויצאנו למקום חול.

רבינו האי- טעם שלש פסיעות משום שתפילות כנגד תמידין תקנום וכשכהן עולה למזבח עם איברי התמיד היה עולה דרך ימין ומקיף ויורד דרך שמאל ובין כבש למזבח היו שלשה רובדין של אבן, ויורד בהם שלש פסיעות על עקב עושים כמו שהם היו עושים.

רבינו מנוח- שלש פסיעות ילפינן להו מדכתיב (יחזקאל א ז) ורגליהם רגל ישרה רגליהם תרי, רגל חד, ויש אומרים שש דהא כתיב בתריה וכף רגליהם ככף רגל עגל, ואע"ג ששלש פסיעות אשכחן ששה לא אשכחן- סבירא ליה דפסיעה אינה אלא כשמניע שתי רגליו. וכן מנהג חכמי צרפת, ויש אומרים שלוש פסיעות הם בשובו למקומו שיש לו לחזור בשלש פסיעות כאשר בתחלה. וסברא אחרונה כתב ה"ר דוד אבודרהם.

שאלת השבוע

האם שליח ציבור יפסע ג׳ פסיעות כשמתפלל?

ר׳ שמעון בן פזי—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז״ל

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

>> המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

הכוונה לסנהדרין). השאלה הגדולה שיש לשאול, מה ראו חז״ל להחליט שדווקא שלושת אלו היו היועצים, ולא אחרים? נשים לב ששלושת אלו היו בתקופתו של משה רבנו - יתרו חותנו, בלעם קילל את ישראל במדבר, ואיוב אומרת הגמרא במסכת בבא בתרא בדף טו שבימי משה היה. ואיך הדברים קשורים אלינו?

לכל אחד מאיתנו יש שלושה יועצים, בלעם, איוב, ויתרו. יועצים אלו לא תמיד טובים הם אבל בסופו של דבר באים לסייע לאדם לזכך את נפשו ולקבל שכר לפום צערא אגרא. בלעם הוא היצר הרע האומר לאדם לקום ולעשות עברות "וְעַתָּה לְכָה נָּא אָרָה לִּי אֶת הָעָם הַזֶּה". אדם שנופל 'בבלעם' הוא אדם שיורד מאד נמוך בהתנהגות שלו ועונשו רע ומר וכמו שאומרת הגמרא במסכת סנהדרין (קה ע"א): בלעם לא אתי לעלמא דאתי. אחריו, זה איוב, איוב מגיע כאשר האדם לא נופל בפח של בלעם, מגיע איוב ואומר לאדם אם לא תחטא בידים לפחות שיכעס על הקב"ה ויתמרמר על חייו ויתלונן וכמו שמצינו באיוב, שהגמרא במסכת בבא בתרא (טז ע"א) דורשת: בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו - אמר רבא: בשפתיו לא חטא, בלבו חטא. אדם כזה לא שמח בחלקו וגם אם לא עושה רע כלפי חוץ, מחשבתו ורצונתיו לא בקודש הם ועונשו בייסורים שילמדו אותו להכיר טובה לקב"ה ולהודות לו על כל אשר היטיב עימו. לבסוף, אם האדם מתגבר על היצר הרע של 'בלעם' ו'איוב' מגיע אליו היצר של "יתרו' יתרו הוא יצר טוב שאומר לאדם לברוח מכל הרע בבחינת "אם פגע בך מנוול משכהו לבית המדרש", וכמו שיתרו עזב את כל עמו וארצו והלך אל עם ישראל.

ובסוף על כולם - כאשר האדם מושך את יצרו לבית המדרש, הוא מגיע למעלת משה רבנו שהוא לקח את הטומאה שהרי הוא גדל בבית פרעה והפך אותה לקודש, וכמו שאומר הרמב"ם בהלכות תשובה פרק ה שראוי לכל אדם לשאוף להיות כמשה רבנו.

שנזכה להתגבר על כל המכשולים בכל מעשה ידנו ולהגיע למעלתו של משה רבנו!

שבת שלום!